

PERIÓDIC ARTÍSTIC QUINZENAL

SUMARI

GRAVATS

Santiago Rusiñol, per R. Casas.
Hort del Duc de Gor (Granada), quadro d' en S. Rusiñol.
Caricatura d' en Rusiñol, per R. Picaso.
Cab... croquis, per R. Casas.
Policemen de Londres, croquis, per ídem.
Sargento reclutador, croquis, per ídem.
El Laberinte (Horta), quadro d' en S. Rusiñol.
Jardins d' Aranjuez, quadro per ídem.
Jardins del Generalife, quadro per ídem.

TEXT

Croniques.—*El guarda agulles*, per M. Utrillo.
PEL & PLOMA a Londres, per M. Utrillo.
Visions & Cants, per Joan Maragall, per E. Marquina.
Els jardins d' en Santiago Rusiñol, per J. M.ª Sert.
 D. Francesch Soler i Rovirosa

Preus de subscripció anyal

Barcelona: 7 pessetes ★ Fora: 8 pessetes ★ Unió postal: 10 pessetes

Estudi i redacció

96, Passeig de Gracia

Imprempta i administració

5 & 7, Sant Agustí

BARCELONA - GRACIA

Ayuntamiento de Madrid

REPRODUCCIONS * * * * *
 ARTISTIQUES
P. BONET
 Aribau, 13 & 15 * * * BARCELONA

Autotipies, fotogravats, fotolitografia, fotocromia, etc., etc.

Tamarindos Vintó CONSERVA LAXANT
 — I REFRESCANT —
 de gust agradable, cura 'l
 restrenyiment, morenas,
 congestió cerebral, infarts del fetje, embràs del estómac, desmaís, mal de cap, etc.
 —> Farmacia Vintó, Cortes, núms. 211 & 356, y demás apotecaris. <—

J. C. PUNDSACK
 * * * Magatzém de Maquinaria i materials pera
 l' Imprempta, Litografia, Enquadernació, Fàbriques
 de càpses de cartró, etc * * * * *
 Plaça del Bonçuccés, 3, baixos
 —> BARCELONA <—

PRIMER DICCIONARI GENERAL ETIMOLÒGIC

DE LA LLENGUA ESPANYOLA

PER
ROQUE BARCIA

ÚLTIMA EDICIÓ en cinc grossos volums luxuosament enquadernats

Se ven al preu de Ptes. 200 en l' Administració de PEL & PLOMA

Vda. de Francisco Bonastre

Materials pera la construcció

Cals hidràulica,
 Terra refractaria,
 Gavetas i rejoles
 refractaries.

Cals, Guix,
 Ciments rapid,
 lent
 i Portland

Fàbricas mogudas per el vapor i la força hidràulica,
 * * * * * a Corvera i Cervelló * * * * *

Despatx y magatzém: Plassa de S. Agustí Vell, 13

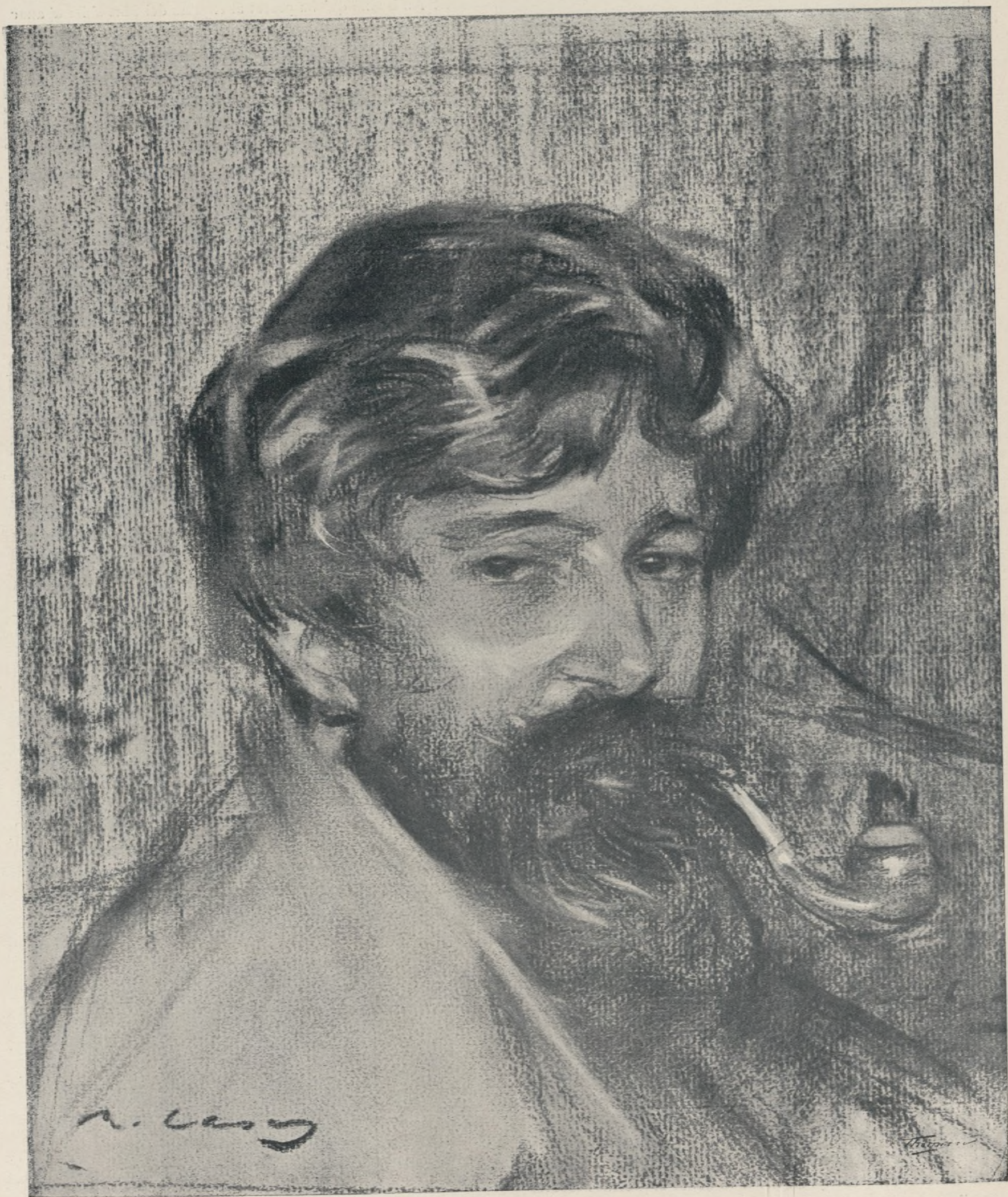
**El Ingenioso Hidalgo
 Don Quijote
 de la Mancha**

PER
 MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA
 Proemi del EXM. SR. D. JOSÉ M.ª ASENSIO
 de la Reial Academia Espanyola
 — Il·lustració en cromo-litografia, de —
 MORENO CARBONERO i LAUREANO BARRAU
 — Capsaleres i inicials policromades per —
 notables artistes —

Aquesta edició qu'ha merescut grans elogis dels
 principals periòdics nacionals i estrangers, se ven
 a l'Administració de Pel & Ploma, al preu de

50 PESSETES
 exemplar, junt amb un altre volúm que's regala

Pèl & Ploma

SANTIAGO RUSIÑOL, per R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

HORT DEL DUC DE GOR (GRANADA)

QUADRO D' EN S. RUSIÑOL

CRONIQUETES

El guarda agulles

Encara que sembli inmodestia, puc ben be dir que tinc amics per tot arreu i com es natural fins ne tinc un que viu als barris extrems de Barcelona, d'aquells barris que si no fos per les casilles dels burots, ningú's creuria que formen part integrant de la nostra gran ciutat.—Es un xicot de bon regent, pero vé tant de tard en tard al casco antic que vulgues ó no, he de pujar á veurel bastant sovint pera conservar una bona amistat que tinc en molta estima.

Per anar allí ahont viu, s'ha de pendrer una d'aquelles cafeteres de vapor qu'arrosseguen tres ó quatre tartranes de llauna rovellada i com passen á la vora del estudi, quant pujo á veure al meu amic, m'en vaig fins á una parada ahont el guarda s'ha arreglat una barraqueta cuberta de florides campanetes, qu'á les hores de Sol fan ombra á una tremolosa taula i á dos bancs improvisats am quatre pedres i dugues travesses. Si es cap al tard no es difícil trobar-hi un sencill brenar i com jo soc d'aquells que menjen poc i sovint, molts dies m'entaulo devant d'un troç de llangonissa i un tragueta de vi ranci. Aixís he anat tenint certa amistat amb en Cisco (el guarda's diu Francesch) i he descobert que la seva muller, una bona dona de cinquanta anys, se diu *Amelie* (ell l'hi diu *Mali*) i es belga. Aquesta particularitat, sense preocuparme, m'intrigaba un xic i ja feie dies que tenie ganes de sometre a una *interview* al digne matrimoni. L'espan-tós accident del *Sud-express* me'n va donar el pretext i escursada l'estampo en el PEL & PLOMA perquè no deixa de tenir el seu interès, interès petit si's vol; un interès de guarda agulles.

Al arribar, en lloc de començar una conversa sobre les car-baceres i les cols del hortet, me va dir atrafegat:

—Dispensi, Sr. Miquel (*El senyor Miquel soc jo*); pero avui no l'hi puc fer companyia i no'm puc mourer de la carretera perquè la cadena no's veu de lluny i podrie succehir una des-gracia.

—I aixó (*vaij dir estranyat*), si mai passa ningú?

—Oh ningú, ningú! i si 'l trencvia topa am un carrot esca-ducer? Amb aixó qu'ha passat al express del Sur, s'ha d'anar am molt *ojo*!

—I ara Cisco! qu'esteu de broma? amb el poc buf del tran-via i 'l poc transit qu'hi ha, no tingueu pas por de res. Creieu-me, preneu un tragueta am mi i no exagereu!

—Ja ho sé qu'exagero! pero desde l'accident d'Arlon, cada vegada que pasa algún retruc de carril, me poso nirviós; tot jo tremolo i no hi puc fer més, m'espanta fins aquet trencvia que vaig triar pera viurer trenquil á les meves velleses.

Al dirme aixó's posá pensatiu i vaig veurer ben clar que per aquell cap de jornalier trempat é indiferent hi passaven visions de coses profundament desagradables. Jo interessat de debó, vaig veurer qu'era arribada l'hora de saber perquè era belga la dona den Cisco i vaig començar l'interrogatori, preguntant-li, com era natural, s'hi habia estat á Arlon.

—Si he estat á Arlon! hi vaig ser guarda agulles quatre anys i cinq mesos i encara hi fore sense l'accident qu'avui me fa posar la pell de gallina.

—I com va ser, que vos, catalá, anessiu tant lluny? que teniu estudis?

—De llegir i escriurer si que'n sé, pero no'm va venir l'am-pleio d'aixó, sino qu'al sortir del *servici*, vaig entrar de mosso amb uns ingenyers belgas d'aquells que fan estudis de carrils, d'aquells que mai més se fan, pero sembla que s'hi guanyan molts diners; ells eran bona gent i'm tractaban bé. La *Mali* era la seva cuinera, i ja veurá, á les hores ella era jovenota, rossa com el cánem i ben plantada; els ingenyers varen adonarse de que'ns agradabem, porque jo tampoc era com ara i'm van dir que si'ns casavem me donarien un *empleio* en un carril de debó que tenien allí.

—Ah, i per aixó anareu á Arlon! si qu'es curiós!

—Molt! pero ni mai qu'hi hagués anat! Del tracte i de la terra, no m'en puc queixar, porque encara que de serio parlin francés, que ja l'entenie bastant per el tracte amb el ingenyer, quant están á casa seva parlan una mena de llengua que te molta retirada am la nostra. Tenie una caseta de bó de bó, gallines, i fins coloms d'aquells de portar partes. De mica en mica, vaig anar pujant i'm posaren en una casilla d'agulles d'aquelles que n'hi han tantes; la feina era molt pesada, pero guanyabe més i la familia s'anaba fent gran. Tot va anar bé, fins als quatre anys,

CARICATURA D' EN RUSIÑOL, PER R. PICASO

qu'era pels vols del 84; tot el dia, els meus dos companys m'habien llegit una topada de trens qu'habia passat més enllà de Bèlgica, ahont s'habien mort molts passatgers i amb els detalls i la nostra feina tant exposada a fer desgracies, ens anarem esfareïnt fins a estar neguitosos. Vosté no s'en deu entendre d'aquestes coses, pero l'hi diré que de nit, se sab si van bé les agulles, amb uns llums que s'vuen de lluny; a les hores, ens en habien posat uns de blaus, i un dels meus companys sempre l'trobava vert! De tanta por que tenie, aquella nit no'm vaig recordar d'aixó, i com jo treballava d'esquena, al passar els trens ell me cantava 'ls colors i jo passava la senyal a la estació. A las dugues del matí, un tren de carbó's va apartar al desvio per deixar passar el rapit de Bala (deu ser Bâle ó Basilea) i'l pobre xicot me va cridar *vert*, qu'aixís tenie qu'esser el color!

—I qué, no ho era?

—I cá! amb el cançament de dotze hores de treballar, neguitós i poc segur de mans, m'habie equivocacat de maneta deixant obert el desvio! Cinq minuts després, el rapit se va anar a esclafar contra 'ls quaranta vagons de carbó amb un soroll tant terrible, que jo'm vaig sentir el cap com bullint, i perdent l'esma, vaig correr camps a través fins que vaig caurer en basca!

—Pobre Cisco! si que fou una sotregada! i qué vos va passar!

—A mí... casi res! vaig estar com boig sis mesos, cridant *vert! vert!*... i aixó'm va salvar dels dos anys de presó que feu el meu company! pobre xicot! tant bon home qu'era!

—I la colocació, es clar! la debiau perdre... pero com heu entrat altre cop als carrils?

—Ja veurá, senyor Miquel! qué volie que tes! el mateix inginyer intervenie en aquets i'm va donar una carta ahont deie que jo era un bon home, perque, aixó sí! tota la vida portaré el pes d'aquella nit a sobre!... I per xó, aixís que topan els trens sigui allí ahont sigui, valdament passi en terres que no sé ahont cauen, me poso com m'ha vist avui i si m'aguanto, es per el pá dels de casa. Si jo fos dels governs, farie retallar totes les catástrofies dels diaris que llegeixen els guarda agulles; cregui que quant un hom va cançat de fer mourer palancas tot un dia, no serveix de res saber qu'amb alló's pot morir tanta gent!

Pera mudar de conversa i pendrer comiat, no sabent qué dir vaig preguntarli:

—I la Amelie? qué diu?

—Ara res!... pero va durar dos anys que mai callaba dihent qu'amb el carbó esclafat del tren parat, els morts del rapid eren d'alló més lletjos.

M. UTRILLO

PEL & PLOMA A LONDRES

Els policemen.—Pera cuidar de l'ordre social, de l'urbanitat pública, de fer anar els carreters a peu i 'ls cotxeros assentats i pera repartir citacions, agafar lladres, assistir als que cauen i vigilar als que corren; pera guardar museus, estacions, teatres i altres llocs públics, tenim aquí municipals, serenos, vigilants, agutzils, mossos de l'esquadra, civils, agents d'ordre públic, rondes, agents

secrets, judicials i tota una bona dotzeneta mes de cossos que de vegades contenen quatre ó cinc individus.

A Londres amb els *policemens* ne tenen prou i l'única diferencia consisteix en qu'allí fora dels dies qu'arriben noticies ó regiments del Transvaal, l'ordre es perfecte, els lladres s'agafen, els cotxeros no van escapats i fan bon dat, els ómnibus i tranvies van plens de persones comodament assentades, a les estacions no hi han muralles de gent cridant fondes i fondetes, els tranzeunts poden anar a peu sense por de ser esclafats, els museus están ben guardats, els carrers son segurs tant de dia com de nit i de tot aixó se'n cuiden uns homens que tots van vestits iguals, sense creus ni galóns, ni sabre ni revólver. El vestit no es llampanant com el de molts agents d'altres païssos, ni airós com els del municipal parisenc, pero per aquell temps que sol fer a Londres, es l'únic que pot ser práctic i de facil netedat; el drap n'es negre com el d'un enterramort, pero d'un negre polsinós que mai se fá vell ni de nou es lluent; els galóns son lo més petits possibles i blancs i sols els de la *City* porten la lligacama nacional, com distinció especial a n'aquella part de la ciutat casi deshabitada; els guants son negres, qu'així no s'embruten i per els temps de boira, pluja, fang ó neu, se posen unes calces i una gran valona de goma qu'en temps normal porten arrotllat al costat com un flexible paraigües sense bastó; l'arma visible es un *club* ó má de morté amb l'escut de la Gran Bretanya; mes l'arma verdadera, es el respecte que tothom té als encarregats de vigilar que la gent de Londres no's fassi nosa ni s'amohinin els uns als altres. Sens dubte aquet respecte es degut a la justícia dels actes que realisen i a la severitat am la que son jutjats els delinqüents; mes la bona voluntat dels londonesos i entra per molt i l'acció pacífica del *policemen* mai se veu destorbada per l'intervenció de grupets de batxillers hostils.

Si sabeu un xic ó bastant l'inglés, vos respondrán a qualsevulga pregunta amb una paciència que's veu obeheix a una consigna. Si no, vos responen tant sols *dreta* ó *esquerra* si demaneu un carrer i aixís de l'un al altre, preguntant aneu a Londres. Si una dona vella te por de passar sola, el *policemen* fa parar els cotxes, i ajudantla, atravesa 'ls carrers mes agitats de moviment; si un nen va sol com es molt freqüent allí, acostumat desde 'ls primers passos als *drets* del ciutadà el veureu com se posa solet al costat del home d'ordre sapat i sense dir res, allarga la maneta fins a tocar la del guarda, i poc a poc van al altra banda de carrer, encara que sigui a *Regent Street* ó a *Piccadilly*, en els moments de mes trangol. Si voleu pendrer un ómnibus i no sabeu quín, no solzament vos l'ensenya, sino que el fá parar i ajuda a pujar als qu'ho necessitant; si als encreuaments de carrer la gent no gosa sorteijar la corrent de *cabs* i altres vehiculs, d'esquena als caballs fá un llarc pas de costat, i aixecant la má, se detura el torrent de cotxes, fins que sense anar depressa tothom es al altre costat; aleshores torna al refugi ó a l'acera, i 'ls caballs emprenen de nou el llarc i rápit trot que fá possibles les comunicacions rodades en una ciutat tant inmensa.

El *policemen*, es generalment un home corpulent, ni gras ni magre, ben arreglat de vestit i de cara i caminant amb un pas lent, pero molt llarc, que sense cançar, fá fer

CAB...

CROQUIS, PER R. CASAS

molt camí. Treballen molt, pero poques hores i guanyan tant qu'están al abric de les petites indelicadeses comprensibles i fins excusables en la vida d'un home que tingui autoritat i no guanyi lo necessari pera cubrir les seves necessitats. Per xó, el *policemen* de Londres es inflexible i no mes avisa una vegada; no crida mai, no gesticula, pero pega i si no mes amb el puny podeu contar que fá ulls de vellut, si treu el *club*, deixa al pacient fet un pressec macat.

El seu tracte es *agradable*; els dels museus saben de Belles Arts i de literatura, com els critics ó els arxivers de segons ahont, sense distreurs d'una vigilancia cega, qu'es com deu esser la vigilancia. I d'aixó, n'hé de citar exemples: com guardia realment efectiva, vos diré que'l dia que vaig anar al *British museum* amb en Casas, aquet se va engrescar amb les aigües forts de Rembrandt de les que n'hi ha una col·lecció admirable, amb estats, planxes i tot el que pot desitjar la mes gran fruició del aficionat. Al poc rato de mirarse les probes apoiat sobre les vitrines, en Casas, que no fá cara de mal home ni á Londres, ja tenie el *policemen* al costat, detrás ó devant; alló semblava un *madgyares* en petit, sense frare ni granader; quant cambiavem de renglera de vitrines, el vigilant feie'l mateix, sense que la seva cara impassible demostrés en res que l'hi inspiressim desconfiansa ni que patís d'esprít per por de que fessim nosaltres cap malifeta. Aixó va durar molt rato i al sortir ens va seguir amb la vista desde la porta de la seva sala, en la qu'entrá de nou perquè uns altres visitants s'hi dirigien.

Els diumenges i potser també els altres dies, no deixen aturar á ningú per les aceres de certs carrers i al fer camí-

nar, ni dihuen res, ni's deturen; pero mentres se sent el seu talonejar autoritari i segur, no tingueu pas por que's reformin les colles de badocs. El pas del *policemen* en els barris populars del centre, sembla el vol del esparver entre 'ls coloms i com aquell aucell, de tant en tant fá presa ó clava cop de bec.

Al museu, saben els noms i detalls dels quadros, pero no vos amohinen si no 'ls pregunteu res, escepte un que'n vaig trobar á les sales de cerámica del *South Kensington*, que'm va *honrar* amb una conversa tirada que venie á ser l'*influencia del nacionalisme, en les arts aplicades*.—Jo'm miraba am especial atenció cinq pessets de faians d'Oiron ó de Saint Porchaire, del temps d'Henric II de França (Sigle xvi) que m'agraden molt per els tons ivorins que tenen i la saho de renaixement que desborda per tots els detalls del dibuix; les pessets de Londres, son un plat delicadíssim am tres querubins i un escut llampant al centre, un saler, dugues tasses i un candeler admirable. Tot dibuixant, se'm va acostar el *policemen* i jo, tement que'm digués que no's podie dibuixar sense permís, l'hi vaij preguntar i'm va dir que sí, sense donarhi importancia i afegí:

—Ja vos podeu mirar aixó. Es lo millor del mon i no n'hi ha en lloc mes! D'aquest candeler que dibuixeu se'n varen donar setcentes cinquanta lliures esterlines i es un preu que no mes ho pot pagar Inglaterra.

Jo vaig pensar: aquet municipal deu ser imperialiste, sistema Chamberlain; deixameli donar un disgust i del dit al fet, l'hi vaig contestar:

—Permeteu! el baró Gustave de Rothschild, qu'es fran-

POLICEMEN DE LONDRES

CROQUIS, PER R. CASAS

cés, va pagar setanta cinq mil francs d' un centre de taula i el baró Oppenheim que també es francès, encara que sigui juheu, ne te dugues que l' hi costaren trenta mil francs cada una i.....

—Bé, total son dugues— m' interrompi, —pero cinq, ningú les té.

—Si senyor! mireu, á l' Exposició Universal, n' hi han sis en una vitrina; al Louvre, n' hi han vuit ó deu i se 'n coneixen trenta cinq en tot el mon.....

Jo pensava:—Ara sí que quedarás ben llest,—quan re-vestintse d' una dignitat més meridional que inglesa per el plumero que suposava, se va girar de gairell i am to despreciatiu me va llessar la frase següent:

—Digueu el que volgueu, aquestes pessas son les millors del mon, perque son les millors d' Inglaterra.

I content d' haber complert la seva obligació enaltint á la seva manera la terra de la que llue l' escut, va abandonar la meua companyia pera vigilar-me á sis passas de distancia.

Els reclutadors.—Ja que som entre uniformes, acabaré aquesta crónica de viatge, comentant el croquis de 'n Casas, que figura un sargento reclutador engrescant un jovenet pera ferli sentar plassa; aquets sargentos, de bonas en bonas i si no recurrent á la beguda i altres atractius, tenen per missió trobar *voluntaris* pera 'ls exercits inglesos. En temps normal es feina cómoda i facil, pero d' ençá de les campanyes del Transvaal i de la Xina, no sempre va com una seda. Dels molts cassos que vejerem am grán curiositat, el més bonic fou el d' un que va caurer am *reclam*. Aquest, fou un esplendit soldat arribat de l' Africa Austral, qu' enlluerná al futur soldat. El sargento, el reclutat i l' héroe africá, anaren á un bar de la vora i allí 'ls seguirem en Casas i jo, pera veurer la maniobra que fou molt sencilla. El soldat, vestit amb aquella correcció de sastre anglés, era un xicotás de nou pams, roig, ros, gravat com la lluna; cenyit de cintura i apretades les cames am les tires de feltre qu' ara son moda en lloc de polaines, redoneijava el bon aspecte un gran barret agafat d' una ala, d' ahont sortie un airós paquet de plomes d' avestrús. Començá á dir coses que tant podien ser vritat com no, i be-bent i encantanse, el jovenet se decidí á la quinta copeta de Whisky; el soldat apretá la ma al vell sargento, i encenen un cigarret emboquillat, va sortir á fer desgracies cap á les suaus pujades que van de *Trafalgar Square* cap als bar-rris del Soho.

M. UTRILLO

SARGENTO RECLUTADOR

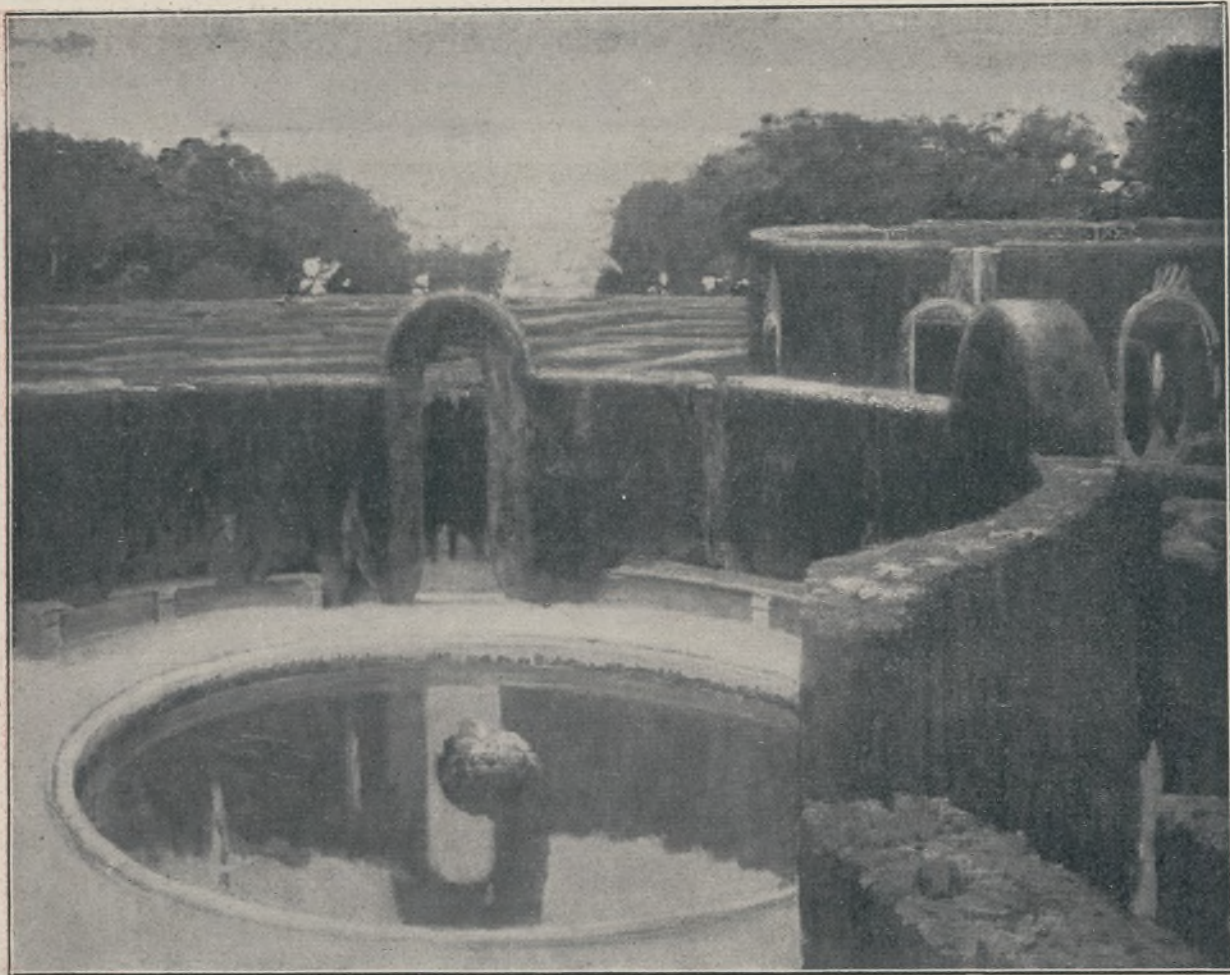
CROQUIS, PER R. CASAS

VISIONS & CANTS

Per JOAN MARAGALL

Veusaquí un llibre tan gran, que la petita gent encara no ha tingut temps de rebrel i compendrel tot.—Es com una montanya massa alta pera que 'ls xicots del plá frueixin de las esblaimadas flors i de la molsa verda del seu cim. Las «Visions & cants» d' en Maragall han arribat al mon sense que nosaltres, potser massa rutinaris ó massa malvolents, fessim res, en celebració de l' arribada seva. Ellas, sense remor ni burgit, tranquilament, calladament han pres son lloch sota la llum del cel i creixen cada dia treyent brotada istiu i primavera, pera enfonsar mes i mes les sevas arrels durant l' hivern i la tardor.

Son ben be plantas de la nostra terra quals perfums escampats pel vent, poden omplir el mon de poesia. I nosaltres callem corsecats de passions i sentiments petits devant d' aquesta nova primavera en flor. En Maragall—que fins ara habia sigut el nostre escriptor mes impecable—es avui el primer dels nostres poetes joves i vells. Fins te quelcom de geni consagrat la seva pau inalterable d' ánima i un arriba á oblidarse llegint sos cants plenissims, de que son flors novelles i tot just brotades sota 'ls nostres passos—tant nets están de tota bruticia del moment; tant es de gran la seva clásica hermosura; i am tant segura *condició de eterna dura*, relliscan dels seus llabis. Semblan cansons d' antichs poetes traduïdes, i les llegim tranquilament, sentin

EL LABERINTE (HORTA)

QUADRO D' EN S. RUSIÑOL

que van endins de la nostra ànima, sense suscitarhi lluites am tota discreció, com rajolí de font que cau i cau timbas avall sense remor indiscreta, ofegat el soroll d' aigües per la molsa tova.

L' esprit d' en Maragall es fonament contemplatiu. Més que de l' acció frueix del sentiment; més que remoure la societat li plau *bonificarla* i *humanisarla*; més que de la lluita i de la guerra en treu sas refilades del amor i de la pau. Té una concepció espiritual del mon divinament poètica. Els seus cants no son la realitat, sino l' *esperit* de la realitat. Oblida de les coses lo *condicional* i tracta de fixar lo *etern*. Per aixó sos cants son curts i *definitius*. Admirablement educat de voluntat diu lo que vol dir i no lo que les coses *sembla* que diguin.

Nosaltres—fills dels nostres brassos i els nostres passos—l' hi envejem al poeta amic aquesta condició de retenir-se i de callar davant del mon. Veusaquí una qualitat quines conseqüències son segures. Les cançons d' en Maragall, no poden morir mai: res en elles de condicional i momentani les destorba de durar eternament: son l' ànima de las coses i aquesta ànima revelantse cada dia més, vetllará per la gloria del nostre gran poeta i la farà més forta i grossa cada dia. No contradir avui al mon, es tenir la certesa de qu' el mon no 'ns contradirà demá. I en Maragall no solzament no 'l contradiu al mon, sino que l' interpreta, el purifica i *desenterra*. La seva cansó de les coses, es una continua *resurrecció* i un admirable *desvetllament* de les coses.

¡Ditxós ell i benaurat!—Al temple gran del Art i á la bellesa tots el camins hi portan; pero el d' en Maragall es verament el més curt i el més segur. I la seva «Dona hermosa» plena de beatitut interior, estem segurs de que ja ha fet cap en aquet temple no molt llunyana de la Venus

de l' Antich, plena d' exterior beatitut.

Totas las «Visions» d' en Maragall ens plauhen i tenim al «Compte Arnau» per lo més gran que ha escrit. Ja quan el nostre amic poeta va publicar en *Catalonia* son poema, varem dar la nostra opinió—pobre sens dubte, pero sincera—desde *La Publicidad* i en ella ens confirmem.

Del llibre d' ara, que més ens estimem fruir que criticar, ens agraden sobre tot aquelles composicions curtes que com «La dona hermosa», «La nit de la Purísima» i «L' ànima de les flors», fixan una realitat, engrandintla espiritualment; aquesta trassa en la revelació del *misteri* de la realitat ens sembla la *característica* del geni d' en Maragall.

I ara, una impressió purament particular. Cuan, encare no fa un mes m' estava jo morint, va sortir á llum el llibre del poeta nostre. Un bon amic me 'l va portar á la meua cambra de malalt i em va llegir alguna cosa. Jo 'm feie llegir el titol de las composicions i las anava escullint i fruint calladament d' aquella parla dolça que m' omplia d' una serena vida les entranyes.

De sobte vacilá el meu amic i per el moviment dels seus ulls vaix comprendre que en el Index—que tenie obert—acabava de saltarse un titol.

—Vui que me 'ls llegeixis tots—vaig dirli allavors tractant d' incorporar-me i d' arrencarli el llibre.

—Ja ho faig—respongué l' amic retirantse una mica i apartant el llibre.

—No: ara acabas de saltarten un; ¿per qué no l' has llegit?

—Es una poesia que ja coneixes.

—No hi fa res: llegeixmela—vaig afegir, amb aquella impertinencia dels malalts que no cedeixen mai.

I l' amic va llegí finalment: *En la mort d' un jove*. Vaig sentir com una sensació de por adintre meu.

I després d' aquella poesia, vaig sentir desitjos de morir i que per tot acompanyament, aquelles paraules fossin grabades demunt la meua caixa.

Voldria, pero no sé alabarte més, ¡oh benaurat i ben-volgut poeta!

E. MARQUINA

ELS JARDINS

d' en Santiago Rusiñol*

Diu lo sabí qu' hi ha homes que contemplan la vida com una meravella, altres qu' en parlan com d' una meravella ó que n' escoltan parlar com d' una meravella i que quan tots han contemplat, parlat i escoltat, ningú encara la compren. —Es perque la vida es misteri i el misteri pot esser rarament sentit, pero mai explicat.

Hi ha alguns escullits cual vista pasa els limits de las cosas ordinarias, que veuen el tot dins de tot, que contemplan vivents las cosas inanimadas i que senten música allí ahon els altres troban soroll. —Per ells dins l' Univers tot es ordre i claretat, la mort no existeix més que com accident de la Vida, i el dolor els deixa joiosos. —Son aquestos los que están dotats del sentit d' harmonia, mes dins del seu número n' hi ha que no poden exteriorisar lo que contemplan i son com muts plens de secrets. Uns cuants animats de vida, arriban, per medis distints, á l' expressió de la seva joia (devegades inconscient) i á fernes vibrar (com un reflex) d' emoció, semblable á la per ells sentida. —N' hi ha qu' arriban á 'n aquet fi per la música, altres per las formas plásticas i altres per les imatges de la seva visió que es el nostre somni.

En Rusiñol es d' aquets últims. —Pot ser sens adonarsen ha vist brollar el riure ó las llágrimas de las cosas i fundament conmogut, amb un llenguatge tendre i sencill com de un noyet, ens ha fet viure un instant dins lo qu' ell sent. —Lo qu' ell sent, es lo parlar dels indrets en que l' home ha volgut ordenar la naturalesa per ferne un decor qu' enquadri la seva vida, i l' obra del home am l' obra de Deu juntada en una, i reproduída i expresada en un altre per en Rusiñol, ens dona una impressió més intensa i humana, que si humans fosin els sers representats dins la serie de trenta i tantas telas que forman els jardins d' Espanya. —El conjunt d' aquesta obra ens fa sentir casi tot lo que el cor humá pot viure de bellesa i amor. —Devant d' alguns reconets de Sitjes, s' estima la vida humil; en altres reproduccions (sempre á través els seus ulls) de vells palaus de somnis enquadrats de flors, ens sentím dins una página de llejenda apasionada; alguns son austers, lloc adequat per una vida fonda; altres están parlant d' ardor i tendressa fent comprendre que 'l respirar el seu aire, *animaria* com vi nou. —Per sobre tots ells, se sent qu' el temps ha pasat allunyannos de la vida qu' ells fan desitjar: es per aixó pot ser, que fins el més asoleyat entre tots, deixa un sentiment de serena tristesa. —No sempre els quadros de que parlém están á la mateixa altura, com tampoc ho están els sentiments de que son fruit. —Hi han días serens, altres ennuvolats ó ardents i frets i caliginosos, aixís en la natura com en la nostra ànima que en fa part, perque la igualtat no es lo do que

(*) En J. M.ª Sert que creu qu' els pintors no deuen escriure 's resistia á afavorirnos amb aquest escrit sobre las obras de l' amic Rusiñol; i sols volgué complaurens á condició de que corretjiríam el seu treball.

Consti donchs que l' hem llegit i corretjit nosaltres, sense que aixó hagi sigut obstacle pera fruir de la seva belleça. —M.

JARDINS D' ARANJUEZ

QUADRO D' EN S. RUSIÑOL

acompanya á la passió d' amor qu' engendra l' obra d' art. —Aquesta diferencia de nivell mateixa es una proba de la sinceritat del poeta.

No volem entrar en l' anàlisis d' una obra tan nua en sí fins en las sevas diferencias. Es tracta de quelcom molt sencer en que fondo i forma fan tot un; cualitats i defectes s' agermanan i els segons serveixen per accentuar las primeras (**). El misteri que no vol ser (ni pot ser) explicat ens faria abaixar el cap si tractéssim de compendrel en lloc de contemplarlo joiosament. Lo millor será doncs, que devant aquesta obra com devant totas les altres procurem estreurem lo suc de pura i dolça emoció de que están plenas; que sonriem en lloc de pensar; que sentim i estimem en lloc de compendre. Aquesta es la nostra impressió que creyem verdadera per nosaltres i per els que s' ens assemblin (hi ha una lley física admirable: una corda tensa al produir un so farà vibrar tots els cosos que al seu vol estiguin capasos de produirne una cansó idéntica deixan els altres objectes quiets i frets) i un nostre vehí podrá opinar lo contrari tenin igual rahó. Lo gran en sí volta tot lo existent i res podem produir

(**) En un' obra d' art verdadera es imposible trovarhi defectes; lo defecte es incomprendible, no pot explicarse. Giotto sense les seves incorreccions serie incomplet, com Miquel Angel sense les sevas deformacions. —En lo Bargello hi ha d' aquest ultim un jove terrasan, un gegant ahont la construcció *normal* manca totalment; es un' obra bella á causa de la seva deformitat precisament. —La cosa mes repugnant pot devenir bella quan la veuen uns hermosos ulls, el bon escorxat de Rembrandt i certs gestos enoblits per Rodin ens ensenyan que la banalitat no existeix per qui sab i sent. —Sens insistir pot asegurarse que la resposta del pirata al rey de Macedonia tanca una de las veritats del món. —Belleza i lletjor son potencia ó debolesa i els defectes en els artistes característics individuals.

Aproposit d' aixó no puc menos de transcriure una bestiesa de les mes grans que s' han dit i que va brollar com un moix dels llabis d' un crític d' art francès de la «Revue des Deux Mondes». —El bon seyyor va desitjar per Fra Angelic lo *metier* de Rembrandt. —Yo mes me estimo dir francament que basta com á pintor. Goddi m' enamora fins en els seus defectes i per els seus defectes.

JARDINS DEL GENERALIFE

Quadro d' en S. Rusiñol

Ayuntamiento de Madrid

que dins d'ell no existeixi ja en la seva pertecció architípica. No insistim per que de la obra d'art que com tal conta una gota d'inefable, tothom en treu la part que pod assimilar i els caracters oposats hi trovarán el medi de satisfer sets distintas.

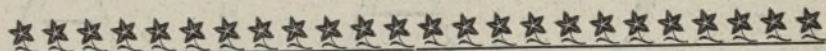
Entre els artistes que ens han donat sentiments d'un mateix ordre, contem: mestre Boekling, molt més complicat i lluny de la visió general de la natura que fá la nostra concepció de la norma; algunas cosas d'en Cottet, qui es mol-menos refinat pero més energic; lo mestre de Fernan Kpnopff, cual nom no recordém, un gran desconegut que sab donar un frisan intens amb la esposició simplísima d'un interior d'habitació. Entre els antics, Velázquez ha marchat una sola vegada per aquet camí amb el petit estudi del Jardí de la vila Médicis, qu'el creyem hermós entre las sevas obras. Y es tot.

L'Utrillo va demanarme que digués per escrit lo que pensaba de l'obra d'en Santiago Rusiñol; yo no volia ferho per que escriurer no es lo meu ofici, pero ell va dirme que tenia de cumplir lo seu desitx precisament per qu'era pintor. Aixó va ferme pensar en un cas molt hermós. Conec un gran coleccionista de quadros que, apesar de ser un dels homes més inteligents del mon (va ser ell el primer que va comprar quadros a n'en Millet, desquitan las tres obras capitals per el meu gust: *Arbre sous l'orage*, *Etoiles filantes* ó *Paolo et Francesca*, i un altre, bell entre tots, que no te títol. Es un home del camp que ha cavat la terra durant tot lo dia, deixa la axada, i amb un gesto sublim de grandesa sencilla al apareixer la primera estrella's posa el gec per anar cap á la seva caseta, cual llar es veu fumar al lluny), te la flaqueza de pintar indecentment i á ratos (*mercredi et vendredi après midi*). Sembla qu'un dia lo seu íntim Edgar Degas va preguntarlihi consternat devant una

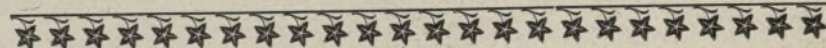
de las sevas obras el per qué pintaba, i l'altra va contestar enseñantli d'un gesto la seva colecció esposada en part dins el seu taller: *C'est pour mieux saisir la beauté de tout ça*. Es per aixó que yo m'arrisco á parlar de pintura per aquesta vegada, i demano perdó per haverho fet.

Volia d'aquet modo sentir i fervos sentir millor la fonda bel·leça que hi ha en les obres d'en Santiago Rusiñol i desitjo haverho lograt.

J. M.ª SERT

Per motius de salut, que lamentem, ha deixat d'ajudar-nos en la nostra tasca el nostre benvolgut amic Joan Pérez Jorba. Li desitjem una completa i alegre milloria.

D. Francesch Soler i Rovirosa

Acabem d'arribar del seu enterro i la ploma ens cau de les mans, no volguent parlar del mort. Fou un bon amic i un veritable artista. La seva obra'ns queda en penyora seva i continuar-la serà continuar la nostra amistat amb ell.

Altre dia parlarem del artista: per ara ens limitem a plorar la perdua del amic desitjantli un verdader repòs en lloc tranquil.

Callers de Reproduccions

Artístiques

de

JOSEP LAVALL

Zincografia
Fotogravat Autotipia Fotolitografia, etc.

Carrer d' Aribau, 24 - Gracia

***** BARCELONA *****

Número corrent: 10 cénts.

» atrassat: 25 »

Catalunya: Trimestre, 1'50 ptes.; un any 6 pessetes.
Altres regions d' Espanya: Mitj any, 4 ptes.; un any, 7 pessetes.
Extranjer: Un any, 8 pessetes.

ESTABLIMENT TIPOLITOGRAFIC

SEIX

SANT AGUSTÍ, 1 á 7 - BARCELONA - GRACIA

Telefón n.º 3541

Apartat de correus n.º 121

Impressions tipográfiques i litográfiques, separades ó combinades á l'en-gros — Treballs tipogràfics en colors pera periòdics il·lustrats — Impressions de fantasia am: relleus — Impressions ràpides, pera 'l comers

Tricromía i altres procediments moderns

Novas publicacions de la casa editorial de

Teléfono 3541

D. FRANCISCO SEIX Sant Agustí, núms. 5 y 7

BARCELONA (GRACIA)

Apartat de correus, 121

CATALUÑA

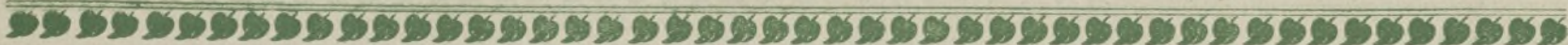

Estudi de les seves condicions d'engrandiment i riquesa, per

 D. PERE ESTASÉN

MAGNÍFICA EDICIÓ il·lustrada am quatre mapes de colors, representant les províncies de Catalunya i les seves comarques històriques.— Un volúm en IV, de 880 planes, relligat am tapes especials

15 PEsSETES EN TOTA ESPANYA

PRÓXIMA Á PUBLICARSE

*

MANUAL POPULAR DE HIGIENE

Nocions més necessaries sobre 'is culdados híglénics

REDACTADES PER LA

JUNTA IMPERIAL DE SANITAT D' ALEMANYA

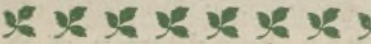

EDICIÓ ESPANYOLA

tradulda directament de l' octava alemanya y arreglada al us dels espanyols

PER EL

 DR. M. MONTANER

Amb els gravats intercalats en el text i dugues lámines en colors de l' edició alemanya i yuit cromolitografies representant els bolets venenosos i sospitosos més freqüents en Espanya

 VENDAS AL CONTAT I Á TERMES

Estampa i litografia Seix, Sant Agustí, 1 á 7, Barcelona (Gracia)

Ayuntamiento de Madrid